

En personcentrerad, samordnad vård och omsorg när behoven är som störst

Socialchefsdagarna den 2 oktober 2025

Zophia Mellgren, Samsjuklighetsdelegationen

Mikael Malm, SKR

Johanna Monsen, Hjärnkollambassadör

Alinda Blomkvist, Socialstyrelsen

Louise Kimby, Socialstyrelsen

Sveriges
Kommuner
och Regioner

Regeringskansliet

RIKSFÖRBUNDET
(H)JÄRNKOLL

Socialstyrelsen

AGENDA

- Inledning
- Den egna erfarenheten
- Personcentrerad vård och omsorg
- Integrerade verksamheter och vård och stödsamordning
- Dialog – vad gör vi framåt?
- Avslutning

Varför behöver vi arbeta mer integrerat?

- Sjukvården och socialtjänsten blir alltmer mer specialiserad – och till viss del fragmentiserad.
- Fler utförare.
- Demografiska utvecklingen.
- Den psykiska ohälsan är omfattande.
- Fler personer med samsjuklighet och komplexa behov.
- Krav på ökad effektivitet, kortare väntetider, minskat glapp mellan olika vård- och stödinsatser, kontinuitet i vårdkedjan.
- Lagstiftning ställer allt större krav på samverkan och samordning.

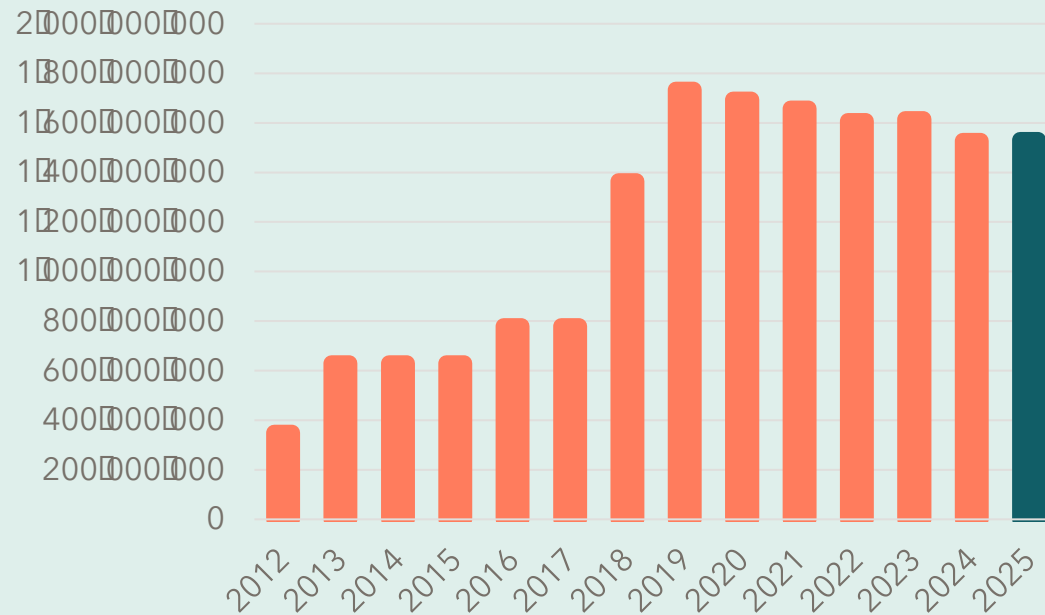
Läs mer >> [Samordnad vård och omsorg | Vård- och omsorgsanalys](#)

**Göra bättre tillsammans
- från delar till helhet!**

Satsningar inom området psykisk hälsa och suicidprevention 2012-2025

- Totalt **16,5 miljarder kronor** har fördelats till regioner och kommuner under perioden 2012-2025.
- För år 2025: totalt 1 560 000 000 kronor, varav 1 531 000 000 fördelas till regioner, kommuner och län.

Särskilda satsningar med koppling till integrerade verksamheter

2012-2014: I-Nod projektet.

- Utveckla och samordna kunskap om integrerade verksamheter.

2015: [Kartläggning av integrerade verksamheter](#).

2016-2018: Fokus på särskilda målgrupper och områden.

2019-2024: Fler länsgemensamma medel bl.a. för stärkt samverkan för personer med samsjuklighet.

2025: Insatser för personer med komplexa behov med särskilt fokus på samsjuklighet och psykiatrisk heldygnsvård, tvångsvård och rättspsykiatrisk vård.

Från delar till helhet

– en reform för behovsanpassade personcentrerade insatser till personer med samsjuklighet i form av skadligt bruk eller beroende och andra psykiatriska tillstånd

Målbilder för vård och stöd ur ett patient- och brukarperspektiv

	Tidig hjälp med psykisk ohälsa och skadligt bruk		Bli lyssnad på, få förståelse och bli behandlad med samma respekt som andra
	Stöd och vård som är lätt att hitta, komma i kontakt med och som är tillgänglig när jag behöver den		Bli stärkt i min egen förmåga att hantera min situation och ha inflytande över min vård och omsorg
	Tillgång till fungerande behandling och möjlighet att välja utifrån det som passar mig		En fungerande vardag och ett meningsfullt sammanhang
	Stöd och vård som hänger ihop som en helhet		En person som jag kan lita på och som följer med i hela processen
	Inte bli utestängd från stöd och vård och få hjälp med både beroende och psykisk ohälsa		Att värden och omsorgen lyssnar på, involverar och ger stöd till mitt nätverk

Många säger samma sak...

Nära vård

- Förebyggande, hälsofrämjande och proaktivt – för att ge stöd tidigt
- Bidra till jämlik hälsa, trygghet och självständighet
- Utgår från individuella förutsättningar och behov
- Samordning och samverkande insatser

Nya SoL

- Socialtjänsten ska arbeta förebyggande
- Socialtjänst och insatser ska vara lättillgängliga
- Ökat inflytande över vilka insatser man är i behov av och när.
- Samordning/samverkan mellan kommuner

Samsjuklighetsutredningen

- Tidig hjälp med skadligt bruk och psykisk ohälsa
- Stöd och vård som är lätt att hitta när man behöver den.
- Stöd som stärker individen och tar hänsyn till dennes situation och nätverk.
- Nya uppdrag för kommun och region kräver samverkan och samarbete

Johanna Monsen, Hjärnkollambassadör

Den egna erfarenheten

Sveriges
Kommuner
och Regioner

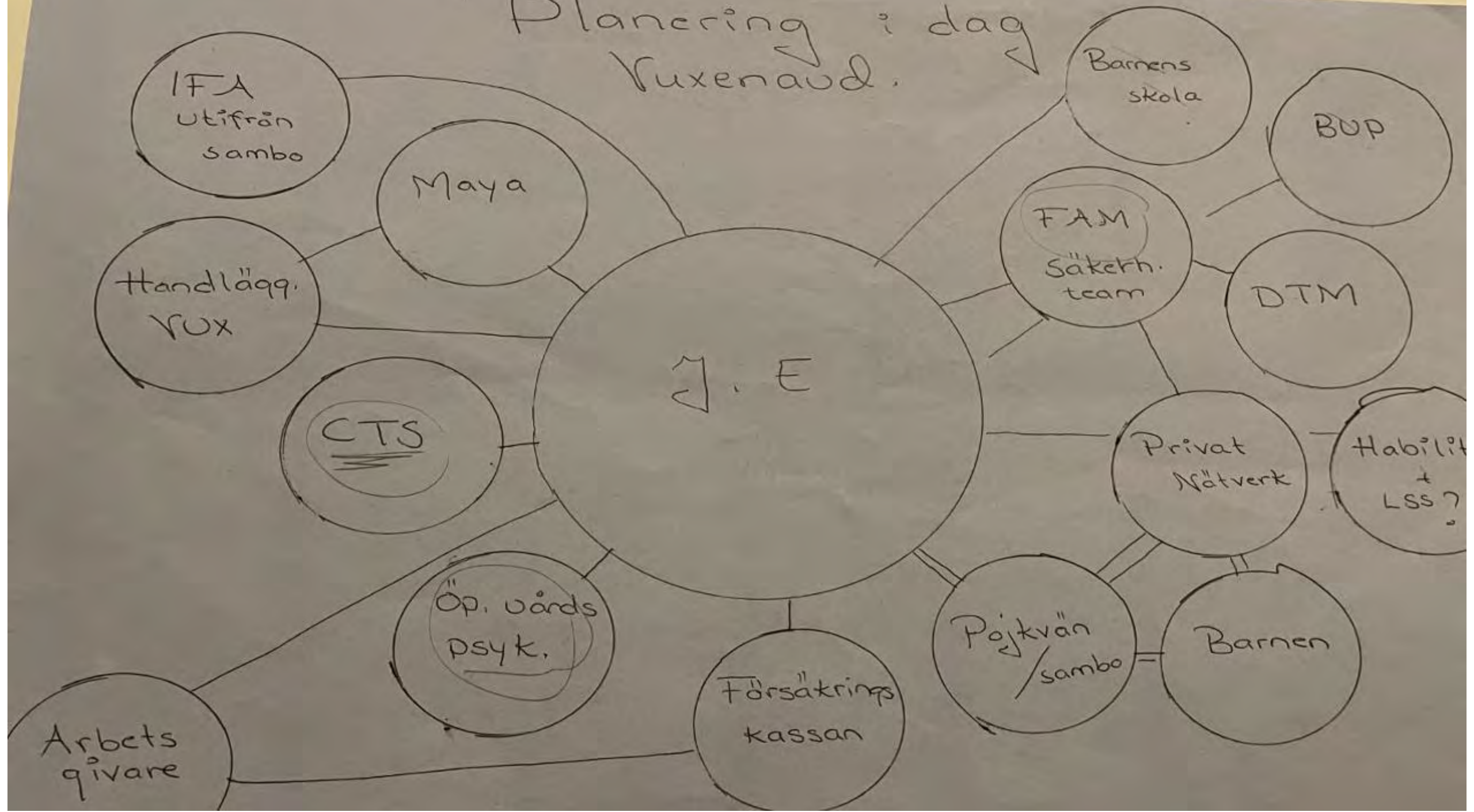
Regeringskansliet

RIKSFÖRBUNDET
(H)JÄRNKOLL

Socialstyrelsen

Planering i dag Vuxenåld.

En personcentrerad, samordnad vård och omsorg när behoven är som störst

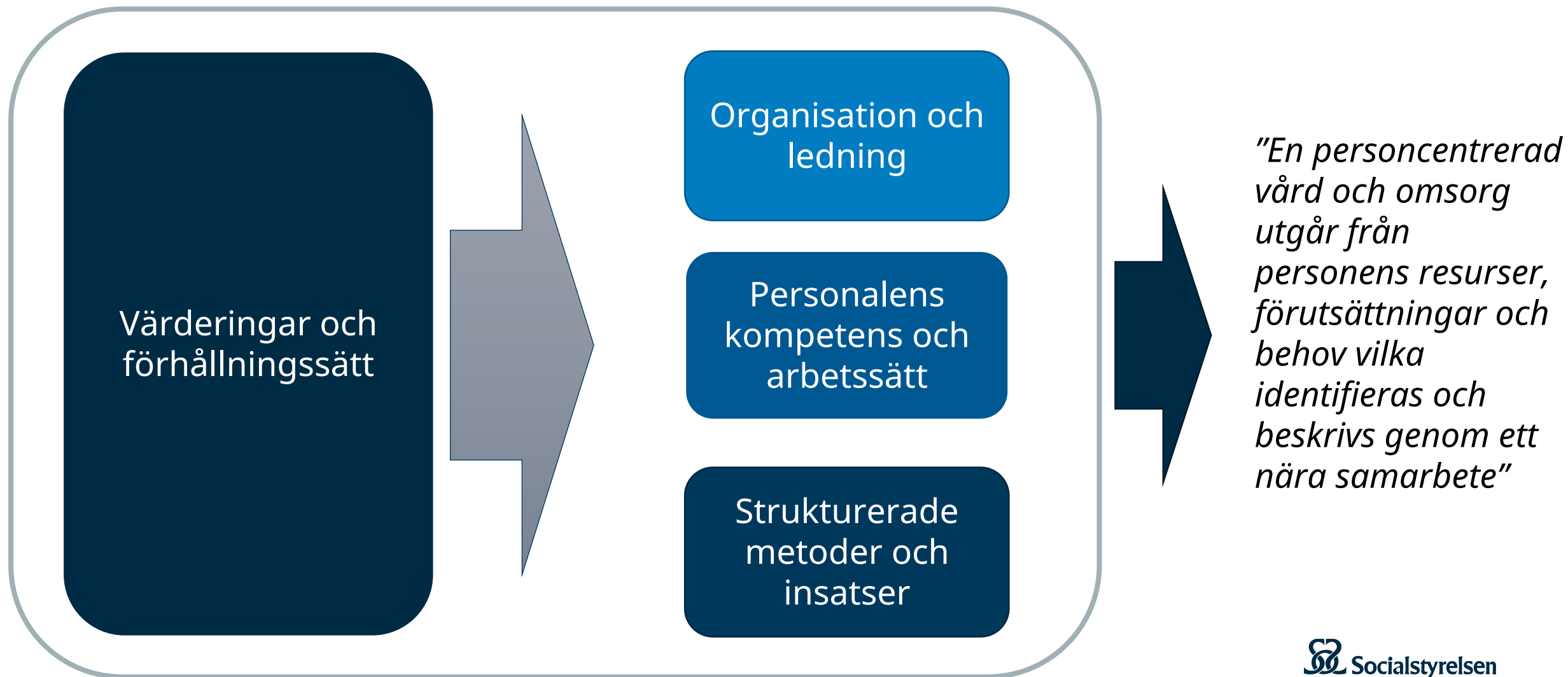
Alinda Blomkvist och Louise Kimby, Socialstyrelsen

Mötet med ett komplext system

Personcentrerad vård och omsorg

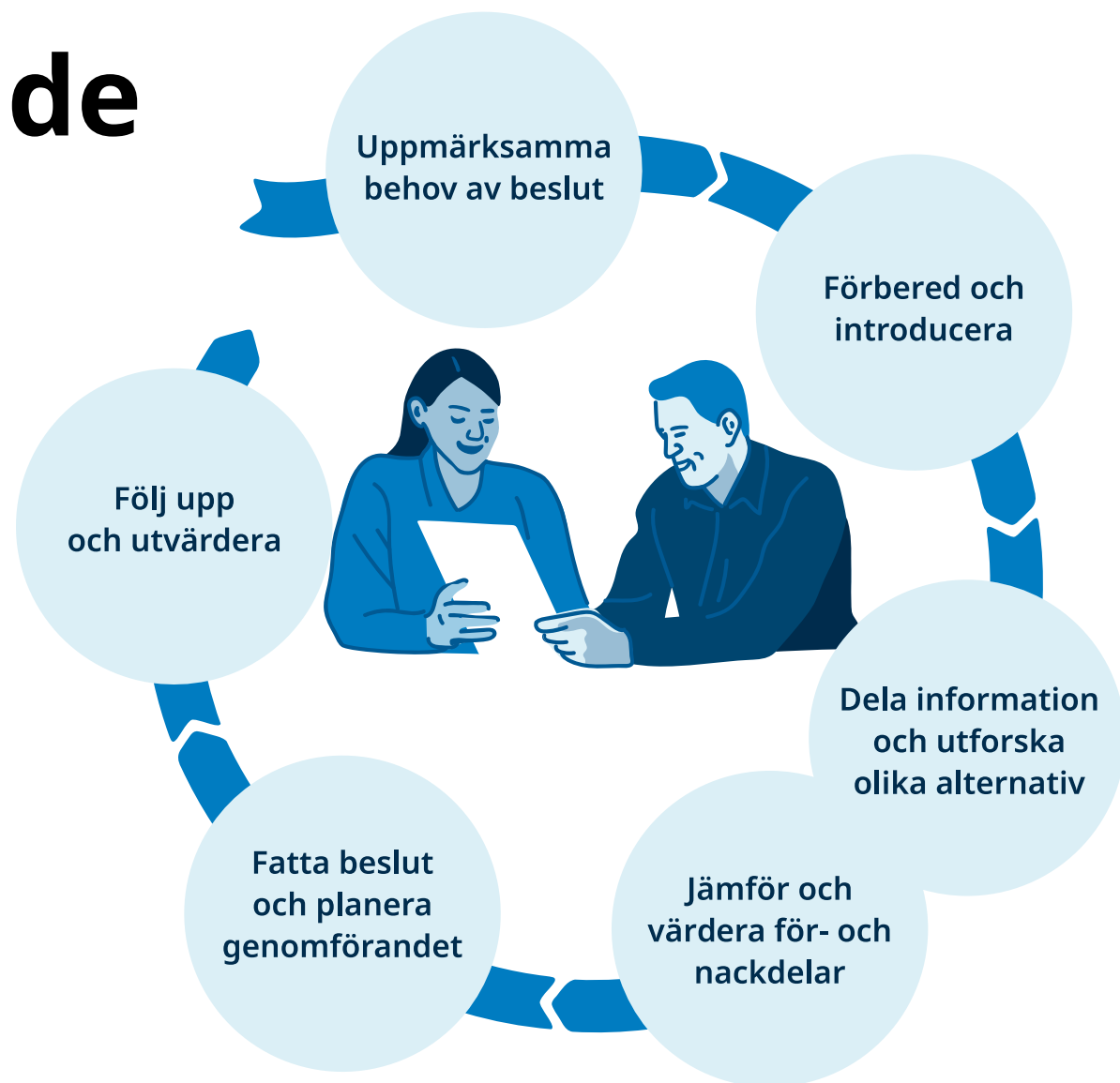
[Läs mer på kunskapsguiden](#) samt ta del av [Diskussionsmaterial kring personcentrering](#)

Delat beslutsfattande

- en systematisk metod för delaktighet vid psykisk funktionsnedsättning

[Delat beslutsfattande – Kunskapsguiden](#)
kunskapsstöd och utbildningsmaterial

Att hjälpa i svåra situationer – möjligheten att göra skillnad

[Ett utbildningsmaterial – Kunskapsguiden](#)

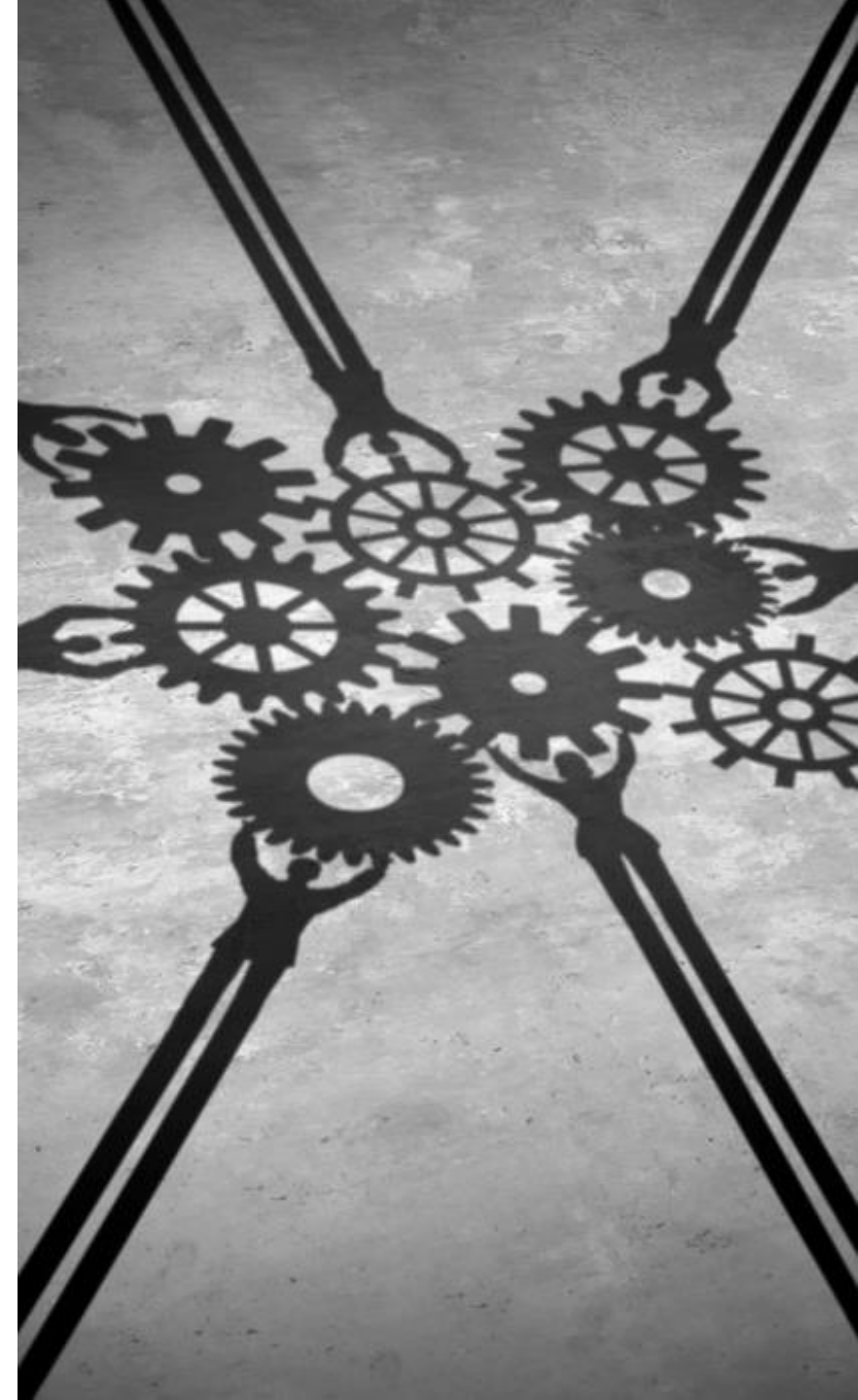
- Filmer "Kevin öppnar inte dörren" och "Maria uppfattas som hotfull"
- Filmer där experter reflekterar kring förhållningssätt, bemötande och ansvar.
- Filmer som lyfter chefers och ledningens möjligheter att ge stöd och förutsättningar
- Filmer med Jonna Bornemark kring omdömeskunskap
- Reflektionsfrågor och studieguide

Integrerade verksamheter vid psykisk funktionsnedsättning och stora behov

Vad vi menar med integrerade verksamheter

- personal från olika huvudmän (kommun och region) arbetar tillsammans
- ett gemensamt integrerat arbetssätt.
- personalen behöver inte finnas fysiskt på samma plats hela tiden men de ska ha täta, regelbundna och gemensamma möten.
- samverkan ska vara formaliserad, till exempel genom avtal eller överenskommelser
- gemensamma mål och ett gemensamt ansvar
- arbeta utifrån modeller för vård och stödsamordning som till exempel Assertive Community Treatment (ACT), Flexible ACT (FACT), Resursgrupps ACT (RACT).

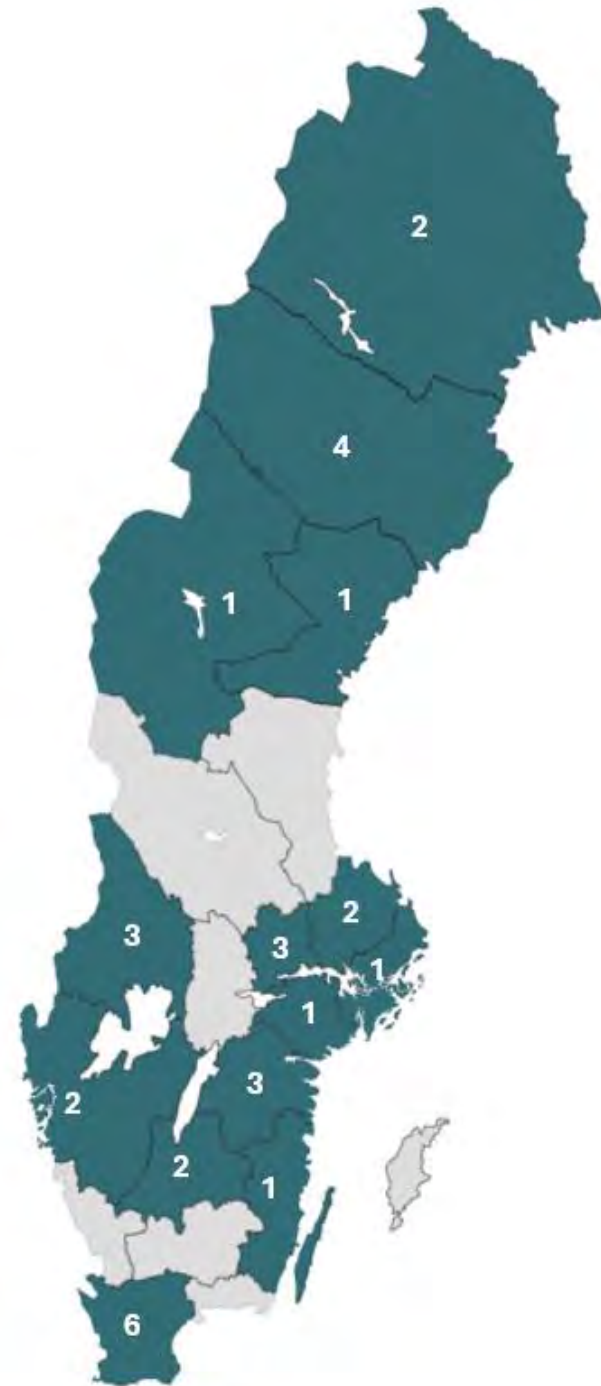
Centrala komponenter- olika modeller för vård- och stödsamordning/Case management ACT, FACT, RACT, Stregnth modell

- **Samordnande insatser** från socialtjänst och hälso- och sjukvård ges av **ett multiprofessionellt team**
- En **vård- och stödsamordnare** har huvudansvar för ett antal individer
- **Kontinuitet och relationer** står i fokus
- Insatserna ska vara **återhämtningsinriktade, personcentrerade** och **kunskapsbaserade**
- Insatser för att **stärka självbestämmande och delaktighet**
- Insatserna ska präglas av **hög tillgänglighet, flexibilitet och krisberedskap** samt kunna **ges i hemmet eller närmiljön**
- **Aktivt uppsökande** arbete ska utföras
- **Samarbete med närstående** är centralt

Integrerade verksamheter i Sverige enligt kartläggningen

- 32 integrerade verksamheter
- Majoriteten öppenvård riktade till vuxna
- Funnits olika länge från 1994 till 2024
- En verksamhet har lagts ned
- 2 verksamheter planerar att starta 2025
- Finns flera team som arbetar utifrån RACT och FACT men som inte har en formaliserad samverkan.
- Integreringsgrad varierar

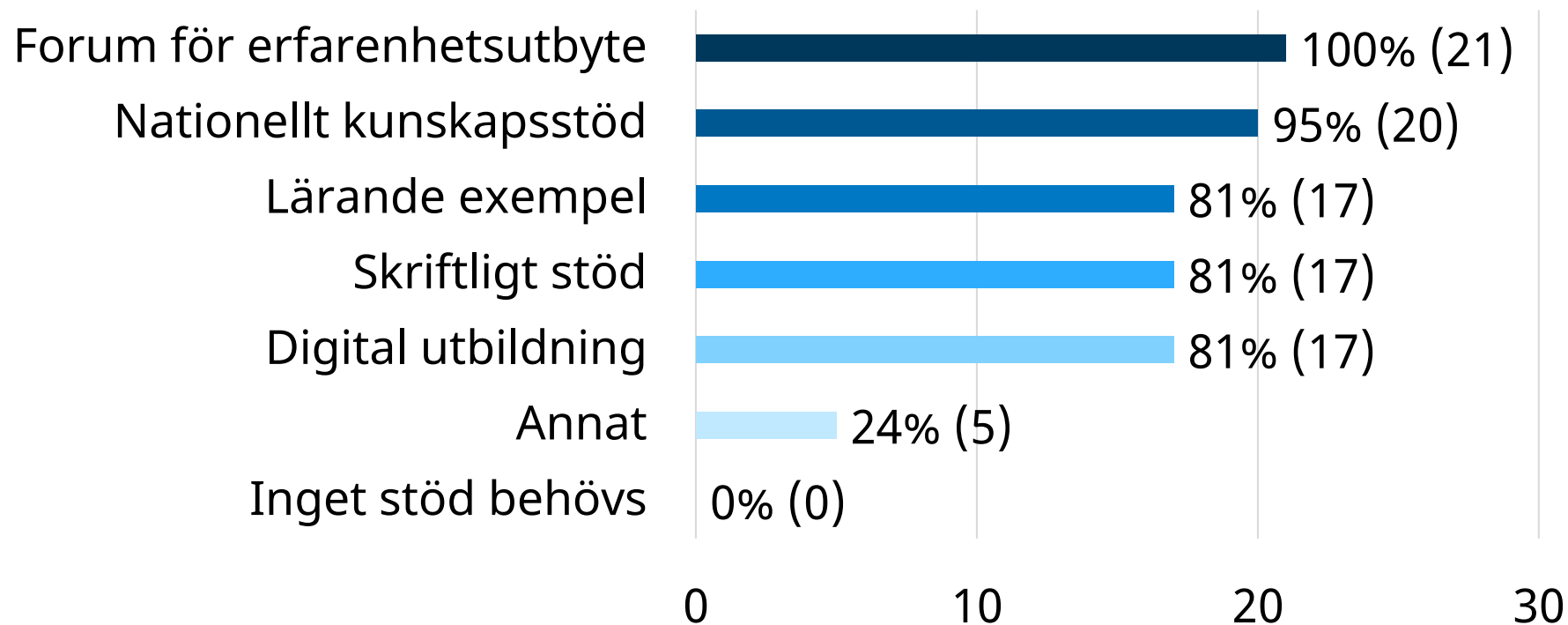
Resultat intervjustudie

- metodtrogenhet är svårt och särskilt begränsad för vissa komponenter till exempel är tillgängligheten begränsad hos majoriteten
- krisinterventioner kan erbjudas samma dag men man arbetar olika
- tillgången till olika kompetenser varierar
 - arbetsspecialist och fysioterapeut är ovanligt, men önskas
- uppsökande insatser görs för inskrivna men inte för andra
- långsiktigheten i arbetet varierar
- vissa evidensbaserade insatser erbjuds i hög grad men sällan manualbaserat
- relationsskapande och flexibelt arbetssätt är centralt.

Behov av stöd

"Man skulle önska att man kunde prata med varandra nationellt. Man har stött på problem i olika delar, man kan dela med sig av tips och trix och träffa varandra."

Utveckla en personcentrerad vård och omsorg vid komplex psykiatrisk problematik – Vidtagna åtgärder och fortsatta utvecklingsbehov - Socialstyrelsen

- Möjliggöra en verklig kulturförändring.
- Höja ambitionen och ta ansvar för de med störst behov.
- Stärka förutsättningar för ökad kunskap i och utrymme för omvårdnad
- Skapa samordnade och integrerade verksamheter.
- Säkerställa att kunskapen når fram – gemensamt förstå, engageras och komma överens om nästa steg.

Från delar till helhet

– en reform för behovsanpassade personcentrerade insatser till personer med samsjuklighet i form av skadligt bruk eller beroende och andra psykiatriska tillstånd

Målbilder för vård och stöd ur ett patient- och brukarperspektiv

	Tidig hjälp med psykisk ohälsa och skadligt bruk		Bli lyssnad på, få förståelse och bli behandlad med samma respekt som andra
	Stöd och vård som är lätt att hitta, komma i kontakt med och som är tillgänglig när jag behöver den		Bli stärkt i min egen förmåga att hantera min situation och ha inflytande över min vård och omsorg
	Tillgång till fungerande behandling och möjlighet att välja utifrån det som passar mig		En fungerande vardag och ett meningsfullt sammanhang
	Stöd och vård som hänger ihop som en helhet		En person som jag kan lita på och som följer med i hela processen
	Inte bli utestängd från stöd och vård och få hjälp med både beroende och psykisk ohälsa		Allt värden och omsorgen lyssnar på, involverar och ger stöd till mitt nätverk

Från delar till helhet – samsjuklighetsreformen – Det handlar (också) om livet

Vision

Ett samhälle som främjar en god och jämlik psykisk hälsa i hela befolkningen, och där ingen bör hamna i en så utsatt situation att den enda utvägen upplevs vara självmord

Övergripande mål

- Förbättrad psykisk hälsa i hela befolkningen
- Färre livsförloade i suicid
- Minskade påverkbara skillnader i psykisk hälsa
- Minskade negativa konsekvenser på grund av psykiatriska tillstånd

Delmål

- Ökat fokus på att stärka psykiskt välbefinnande och psykisk hälsa som resurs för individ och samhälle
- Ökade investeringar i barn och unga för en god psykisk hälsa genom hela livet
- Ett inkluderande och hållbart arbetsliv som främjar psykisk hälsa
- Ett inkluderande samhälle med delaktiga invånare
- Vård och omsorg som möter patienters och brukares behov
- Stärkt suicidpreventivt arbete
- Stärkt kunskapsutveckling inom området psykisk hälsa och suicidprevention

Delmål 4: Ett inkluderande samhälle med delaktiga invånare

Detta är särskilt prioriterat:

- Motverka stigmatisering och diskriminering av personer med psykisk ohälsa.
- Utveckla det professionella bemötandet i offentliga verksamheter som möter personer med psykisk ohälsa eller suicidalitet.
- Utveckla insatser för grupper med förhöjd risk för psykisk ohälsa.
- Stärka förutsättningarna för psykisk hälsa bland samer.
- Utveckla sociala aktiviteter och socialt stöd.
- Utveckla goda och hållbara livsmiljöer och tillgången till friluftsliv.

Delmål 6: Stärkt suicidpreventivt arbete

Detta är särskilt prioriterat:

- Fånga upp personer i svåra livssituationer tidigt för att minska sociala och riskfaktorer kopplade till suicid och suicidförsök.
- Tillhandahålla en säker vård och omsorg vid risk för suicid.
- Samordna insatser vid akuta händelser.
- Minska stigmatiseringen och öka kunskapen om suicidalitet.
- Utveckla stödet till personer som har begått suicidförsök, anhöriga vid suicid efterlevande efter suicid.

Delmål 5: Vård och omsorg som möter patienters och brukares behov

Detta är särskilt prioriterat:

- Utveckla ledarskapet inom hälso- och sjukvården och socialtjänsten.
- Arbeta för att grundläggande kunskap om psykisk ohälsa och suicidalitet finns i hälso- och sjukvården samt inom tandvården och socialtjänsten.
- På ett ändamålsenligt sätt öka patient- och brukarinflytande i vården och omsorgen.
- Utveckla hälso- och sjukvårdens och socialtjänstens hälsofrämjande och förebyggande arbete.
- Förbättra tillgängligheten till vård- och stödinsatser för jämlik vård och omsorg.
- Utveckla och öka uppföljning och utvärdering av insatser till patienter och brukare.
- Utveckla en effektiv samverkan som har patienters och brukares behov i centrum.
- Utveckla stödet till anhöriga och andra närstående till personer med psykiatriska tillstånd samt till efterlevande.
- Arbeta för en trygg och meningsfull heldygnsvård med tvångsvård som främjar återhämtning.

#strategiförpsyiskhälsa

[Det handlar om livet – nationell strategi inom området psykisk hälsa och suicidprevention](#)

Omställningen till Nära vård

Delmål 1

Ökat fokus på att stärka psykiskt välbefinnande och psykisk hälsa som resurs för individ och samhälle.

Delmål 2

Ökade investeringar i barn och unga för en god psykisk hälsa genom hela livet.

Delmål 3

Ett inkluderande och hållbart arbetsliv som främjar psykisk hälsa.

Delmål 4

Ett inkluderande samhälle med delaktiga invånare.

Delmål 5

Vård och omsorg som möter patienter och brukares behov.

Delmål 6

Stärkt suicidpreventivt arbete.

Delmål 7

Stärkt kunskapsutveckling inom området psykisk hälsa och suicidprevention.

Många säger samma sak...

Nära vård

- Förebyggande, hälsofrämjande och proaktivt – för att ge stöd tidigt
- Bidra till jämlik hälsa, trygghet och självständighet
- Utgår från individuella förutsättningar och behov
- Samordning och samverkande insatser

Nya SoL

- Socialtjänsten ska arbeta förebyggande
- Socialtjänst och insatser ska vara lättillgängliga
- Ökat inflytande över vilka insatser man är i behov av och när.
- Samordning/samverkan mellan kommuner

Samsjuklighetsutredningen

- Tidig hjälp med skadligt bruk och psykisk ohälsa
- Stöd och vård som är lätt att hitta när man behöver den.
- Stöd som stärker individen och tar hänsyn till dennes situation och nätverk.
- Nya uppdrag för kommun och region kräver samverkan och samarbete

Avslutande panelsamtal och reflektion

Zophia Mellgren, Samsjuklighetsdelegationen

Mikael Malm, SKR

Johanna Monsen, Hjärnkollambassadör

Alinda Blomkvist, Socialstyrelsen

Louise Kimby, Socialstyrelsen

Sveriges
Kommuner
och Regioner

Regeringskansliet

RIKSFÖRBUNDET
(H)JÄRNKOLL

Socialstyrelsen

Målbilder för vård och stöd ur ett patient- och brukarperspektiv

Tidig hjälp med psykisk ohälsa och skadligt bruk

Stöd och vård som är lätt att hitta, komma i kontakt med och som är tillgänglig när jag behöver den

Tillgång till fungerande behandling och möjlighet att välja utifrån det som passar mig

Stöd och vård som hänger ihop som en helhet

Inte bli utestängd från stöd och vård och få hjälp med både beroende och psykisk ohälsa

Bli lyssnad på, få förståelse och bli behandlad med samma respekt som andra

Bli stärkt i min egen förmåga att hantera min situation och ha inflytande över min vård och omsorg

En fungerande vardag och ett meningsfullt sammanhang

En person som jag kan lita på och som följer med i hela processen

Att vården och omsorgen lyssnar på, involverar och ger stöd till mitt nätverk

Personer med psykisk funktionsnedsättning och stora behov – tema på kunskapsguiden

- Diskussionsmaterial om personcentrering
- Delat beslutsfattande – kunskapsstöd, rekommendation och utbildningsmaterial
- Att hjälpa i svåra situationer – utbildningsmaterial

Tack för oss!

zophia.mellgren@regeringskansliet.se

mikael.malm@skr.se

Johanna Monsen, [startside - Riksförbundet Hjärnkoll](#)

louise.kimby@socialstyrelsen.se

alinda.blomkvist@socialstyrelsen.se